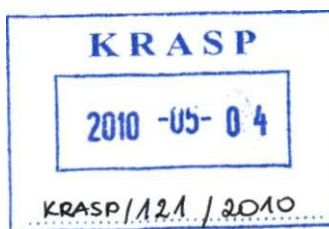

REKTOR
UNIwersYTETU
IM. ADAMA MICKIEWICZA

ul. H. Wieniawskiego 1
61-712 Poznań, Poland
tel. 061 852 6425
fax 061 829 4444

Poznań, 27 kwietnia 2010 r.

JM Rektor
Uniwersytetu Warszawskiego
Przewodnicząca
Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich
Prof. dr hab. Katarzyna Chałasińska-Macukow

Magnificencjo, Szanowna Pani Przewodnicząca,

W załączeniu przesyłam uchwałę Senatu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu nr 149/2010 z dnia 26 kwietnia 2010 r. w sprawie projektu ustawy z dnia 30 marca 2010 r. o zmianie ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o zmianie niektórych innych ustaw.

Z wyrazami szacunku

Rektor

Prof. dr hab. Bronisław Marciniak

**UCHWAŁA NR 149/2010
SENATU UNIwersYTETU IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU
z dnia 26 kwietnia 2010 r.**

w sprawie projektu ustawy z dnia 30 marca 2010 r. o zmianie ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o zmianie niektórych innych ustaw

Działając na podstawie art. 62 ust.1 pkt 11 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365 z późn. zm.) Senat Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, po zapoznaniu się z projektem ustawy Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 30 marca 2010 r., stwierdza co następuje.

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu bierze aktywny udział w zapoczątkowanej jeszcze w kwietniu 2008 r. dyskusji na temat reformy nauki i szkolnictwa wyższego w Polsce. Potwierdzają to: uchwała Senatu UAM z dnia 24 listopada 2008 r. w sprawie projektów ustaw dotyczących finansowania nauki; uchwała Senatu UAM z dnia 30 marca 2009 r. w sprawie projektu „Partnerstwo dla wiedzy”; stanowisko Zespołu Rektorskiego UAM z dnia 13 lipca 2009 r. stanowiące odpowiedź na pismo Pani Minister Prof. Barbary Kudryckiej z dnia 15 czerwca 2009 r., zawierające projekt założeń do nowelizacji ustaw dotyczących szkolnictwa wyższego oraz awansów naukowych; uchwała Senatu UAM z dnia 22 lutego 2010 r. w sprawie projektów ustaw reformujących system finansowania nauki w Polsce.

Z satysfakcją należy podkreślić, iż w projekcie z dnia 30 marca 2010 r. uwzględniono wiele uwag i postulatów sformułowanych w powyżej cytowanych wystąpieniach władz UAM. Na szczególne poparcie zasługują projektowane zmiany zapewniające zwiększenie autonomii uczelni. Z uznaniem należy odnotować fakt, iż jednym z głównych filarów nowelizacji są regulacje odnoszące się do jakości kształcenia oraz wprowadzające dotacje projakościowe. Te dwa niezwykle ważne nurty reformy będą skutkować liberalizacją zasad tworzenia przez uczelnie nowych kierunków studiów, ale też i zwiększać ich odpowiedzialność za kulturę kształcenia. W sferze regulacji odnoszących się do stosunku pracy nauczycieli akademickich za właściwe należy uznać propozycje dotyczące ograniczenia możliwości dodatkowego zatrudnienia, a w dziedzinie studiów zniesienie sztywnych terminów ogłaszania uchwał senatu w sprawie warunków i trybu rekrutacji.

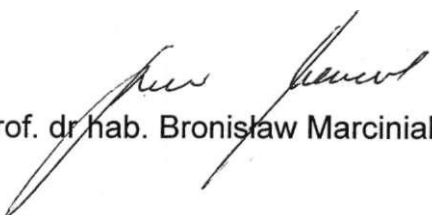
Szczegółowe przepisy projektu ustawy z dnia 30 marca 2010 r. budzą nie tylko wątpliwości, ale i prowokują do polemiki, a nawet krytyki. Przykładowo należy wymienić takie kwestie, jak:

- definicja podstawowej jednostki organizacyjnej i podstawowego miejsca pracy;
 - pomimo zauważalnej tendencji do zrównania statusu uczelni publicznych i niepublicznych - pewne uprzywilejowanie tych ostatnich;
 - zniesienie jednostek wspólnych i zamiejscowych ośrodków dydaktycznych;
 - stosunek pracy nauczycieli akademickich;
 - status prawny doktorantów i kształt studiów doktoranckich;
 - procedura przewodów habilitacyjnych;
 - odwołania do rozporządzeń wykonawczych ministrów, którzy w trybie przewidzianym przez konstytucję nie zostali powołani, nie wspominając już o błędach redakcyjnych.
- Szczegółowe uwagi, nie tylko odnośnie do tych kwestii, zawiera załącznik do niniejszej uchwały.

Na tym etapie, dyskusji środowiskowej, pełna ocena planowanej przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego reformy nie jest możliwa, ponieważ projekt z dnia 30 marca 2010 r. nie jest jeszcze projektem rządowym i w związku z tym nieopublikowano projektów aktów wykonawczych, do których projekt ustawy w wielu przypadkach się odwołuje. Nakłada to na społeczność akademicką w Polsce powinność zabrania po raz kolejny publicznie głosu w tej sprawie w chwili, gdy projekt ustawy zostanie wniesiony do parlamentu.

R e k t o r

Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Prof. dr hab. Bronisław Marciniak

I. Uwagi do art. 1 projektu ustawy

1. Art. 2 ust. 1 pkt 7) - konieczność wprowadzenia w tym przepisie, definiującym studia pierwszego stopnia, warunku, że przyjmowani są na te studia kandydaci posiadający świadectwo dojrzałości, podobnie jak to uczyniono w punkcie 9) ust. 1 tego artykułu, definiującym jednolite studia magisterskie.
2. Art. 2 ust. 1 pkt 10) - wymaga wyraźnego zdefiniowania, iż studia III stopnia kończą się uzyskaniem stopnia naukowego doktora, tak jak w przypadku studiów I i II stopnia, które kończą się uzyskaniem odpowiednio tytułu licencjata, inżyniera albo magistra. Jednoznaczne określenie terminu zakończenia studiów doktoranckich ma ponadto niezwykle istotne znaczenie dla ustalenia okresu uprawniającego do pobierania stypendium doktoranckiego.
3. Art. 2 ust. 1 pkt 12) - nieostra definicja studiów stacjonarnych. Co ma oznaczać wyraz: „dominującą”?
4. Art. 2 ust. 1 pkt 14b. i n. - w celu zapewnienia spójności terminologicznej pojęć używanych w ustawie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji, należy precyzyjniej zdefiniować wyrażenia: „program kształcenia” i „proces kształcenia”, wprowadzając termin: „opis efektów uczenia się”.
5. Art. 2 ust. 1 pkt 29) - niezrozumiałe przesłanki zaostżenia kryteriów tworzenia podstawowej jednostki organizacyjnej, ponadto z wyróżnieniem jednostki badawczej o bliżej nie określonym charakterze.
6. Art. 2 ust. 1 pkt 33) - należy postulować pozostawienie bez zmian tego przepisu, definiującego pojęcie „podstawowego miejsca pracy”. Proponowana zmiana, w związku z nowym art. 112 a. ust. 3, może prowadzić do swoistej destabilizacji w tej dziedzinie, wbrew intencjom projektodawców.
7. Art. 3 ust. 1 i 2 - brak uzasadnienia dla obniżenia wymogów używania w nazwie uczelni wyrazu: „uniwersytet” i: „uniwersytet techniczny”.
8. Art. 6 ust. 1 pkt 3) - wymaga doprecyzowania przez zastąpienie zwrotu: „ze środków na badania własne uczelni”, wyrażeniem: „z dotacji statutowej”.
9. Art. 8 ust. 1 pkt 3) - wymóg zgody ministra na zwiększenie ogólnej liczby studentów studiów stacjonarnych w uczelni publicznej powyżej 2 % ogólnej liczby studentów studiów stacjonarnych, studiujących w poprzednim roku akademickim, może uczynić iluzoryczną swobodę uczelni w tworzeniu nowych kierunków studiów i pozostaje w sprzeczności z deklarowaną przez Ministerstwo zasadą dostępności studiów.
10. Art. 9 ust. 2 i 3 - interpretacja tych przepisów może prowadzić do wniosku, iż próbuje się w zawołowanej formie przywrócić ministerialną listę kierunków studiów (jako swoista odmiana dotychczasowych standardów). Nie powinno się tworzyć ram kwalifikacji dla kierunków studiów, chyba że są to zawody regulowane, dla których przewidziane są odrębne regulacje.
11. Art. 9a. ust. 2 i 3 - wbrew zawartym w projekcie trafnym rozwiązaniom służącym podniesieniu kultury kształcenia, sztuczne propozycje zastępowania, w procedurze zaliczania do minimum kadrowym, dr. hab. doktorami i doktorów magistrami, pozostaje w wyraźnej opozycji do tej jednej z fundamentalnych zasad uzasadniających nowelizację ustawy.

12. Art. 9a. ust. 4 - w przypadku przyjęcia zmian proponowanych w ust. 2 i 3 art. 9a., należy postulować zmianę wskaźnika 50 % na 20 % co do minimum kadrowego. Należy podkreślić, iż przedłożone w art. 9a. propozycje wychodzą naprzeciw interesom uczelni niepublicznych.

13. Art. 11 ust. 2 - należy proponować jego skreślenie jako wyrażnie preferującego uczelnie niepubliczne.

14. Art. 13a. - monitorowanie karier zawodowych absolwentów niewątpliwie stanowi ważny element jakości kształcenia. Projekt niestety nie precyzuje metodologii tych badań, ani też nie gwarantuje wydzielonego strumienia finansowania tych kosztownych prac studialnych.

15. Art. 20 - postuluje się zachowanie tego przepisu w dotychczasowym brzmieniu. Nie wydaje się w niczym uzasadnione zastąpienie terminu pięciu lat obowiązywania pozwolenia na utworzenie uczelni niepublicznej pozwoleniem wydanym na czas nieokreślony.

16. Art. 31 - nie wytrzymuje krytyki pomysł likwidacji jednostek wspólnych, stworzonych także w porozumieniu z uczelniami zagranicznymi. Ta nierozważna propozycja uderza w ideę internacjonalizacji studiów, uderza w podstawy funkcjonowania Collegium Polonicum jako jednostki wspólnej UAM i Uniwersytetu Viadrina F/O, funkcjonującej na podstawie umowy międzyrządowej z 2002 r. Regulacje dotyczące centrów naukowych powinny stanowić jedynie uzupełnienie dotychczasowej treści art. 31.

17. Art. 45 ust. 1 - krytycznie należy ocenić pozbawienie Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego statusu organu wybieralnego.

18. Art. 45 ust. 1 pkt 3) - wymienia się tu: „ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego” oraz „ministra właściwego do spraw nauki”, a takie organy nie istnieją w porządku konstytucyjnym RP.

19. Art. 46 ust. 2 - określenie parytetu udziału kobiet w składzie Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego budzi wątpliwości co do zgodności tego przepisu z konstytucją RP.

20. Art. 48 ust. 4 - określenie parytetu udziału kobiet w składzie Polskiej Komisji Akredytacyjnej budzi wątpliwości co do zgodności tego przepisu z konstytucją RP.

21. Art. 48 ust. 11 - zwiększa się liczbę członków Polskiej Komisji Akredytacyjnej z 60/80 do 70/90 członków. Czy jest to uzasadnione względami merytorycznymi?

22. Art. 49 ust. 1 - wbrew wcześniejszym deklaracjom Ministerstwa, Polska Komisja Akredytacyjna pozostaje jedynie organem opiniodawczym dla ministra, a nie organem administracji państwowej, ponoszącym odpowiedzialność za swoje decyzje w trybie przewidzianym przez kodeks postępowania administracyjnego.

23. Art. 66 ust. 2 pkt 1) w związku z art. 90 ust. 4 - regulacja zmierzająca w dobrym kierunku, przy czym postuluje się zwiększenie kwoty nie podlegającej wymogowi uzyskania zgody ministra skarbu do sumy co najmniej 500 000 euro.

24. Art. 72 ust. 2 - budzi zastrzeżenie obniżenie wymogów posiadanego stopnia naukowego przez rektora uczelni.

25. Art. 78 ust. 1 i 2 - przewidziana w tym przepisie procedura odwołania rektora i prorektora może mieć zastosowanie tylko w przypadku obsady tych stanowisk w trybie konkursu. W przypadku wyborów na te stanowiska, jedynym uprawnionym do odwołania organem powinno być kolegium elektorów.

26. Art. 84 ust. 1 - zwrot: „po zasięgnięciu opinii senatu”, postuluje się zastąpić wyrażeniem: „za zgodą senatu”.

27. Art. 85 - wielce krytycznie należy się odnieść do propozycji likwidacji zamiejscowych ośrodków dydaktycznych. Szczególnie w sytuacji, w jakiej pozostaje

UAM, który aktualnie prowadzi studia w 6 ośrodkach zamiejscowych. Po raz kolejny należy podkreślić, iż projektowane zmiany wychodzą naprzeciw oczekiwaniom uczelni niepublicznych.

28. Art. 100 ust. 3 - wymienia się tu: „ministra do spraw publicznych”, taki organ nie istnieje w porządku konstytucyjnym RP.

29. Art. 100a. ust. 5-6. Zasady funkcjonowania „rektora komisarycznego” są bardzo niespójne. Po pierwsze, nie wiemy, jakie warunki, w tym wykształcenia, powinien spełniać „rektor komisaryczny”. Czy, podobnie jak rektor, powinien być pracownikiem uczelni, czy może być zatrudniony na dwóch etatach itd. Po drugie, nie jest jasne, czy „rektor komisaryczny” dysponuje władzą rektorską tylko w zakresie naprawy finansów, czy pełni władzy rektorskiej.

30. Art. 118 - szanując autonomię uczelni, należałoby pozostawić ten przepis w dotychczasowym brzmieniu, pozwalający szkołom wyższym na swobodne określanie formy nawiązania stosunku pracy z nauczycielami akademickimi.

31. Art. 118 ust. 7 - trafna propozycja, mająca na celu ograniczenie zjawiska konfliktu interesów.

32. Art. 120 - należy postulować wydłużenie okresu zatrudnienia na stanowisku adiunkta nieposiadającego stopnia doktora habilitowanego do 10 lat, w przypadku odrzucenia postulatu zgłoszonego w punkcie 30. załącznika do niniejszej uchwały.

33. Art. 124 ust. 2 - trafna regulacja zobowiązująca rektora do wypowiedzenia stosunku pracy z mianowanym nauczycielem akademickim w przypadku otrzymania dwóch kolejnych ocen negatywnych.

34. Art. 132 ust. 2 - wymóg dokonywania raz na dwa lata ocen okresowych nauczycieli akademickich, z wyjątkiem mianowanych profesorów tytularnych, może być w praktyce w dużych uniwersytetach trudny do realizacji. Ponadto wyraz: „możliwość” powinien być zastąpiony słowem: „możliwości”.

35. Art. 134 pkt a) - krytycznie należy ocenić zniesienie płatnych urlopów naukowych, przysługujących dotąd nauczycielom akademickim przygotowującym rozprawę habilitacyjną.

36. Art. 151 ust. 1 pkt 1) - korzystne rozwiązanie polegające na określeniu tylko minimalnej, a nie jak dotąd także maksymalnej, stawki wynagrodzenia zasadniczego w odniesieniu do poszczególnych stanowisk.

37. Art. 162 pkt a) - niezrozumiałe ograniczenie autonomii szkół wyższych, spełniających wymogi określone w art. 56 ust. 2 lub art. 58 ust. 4 ustawy, polegające na konieczności uwzględnienia określonych przez ministra warunków, jakim muszą odpowiadać postanowienia regulaminu studiów. Obecnie ograniczenia te dotyczą wyłącznie szkół wyższych, niespełniających wymogów określonych w powyżej cytowanych przepisach ustawy.

38. Art. 162 pkt 3a) - krytycznie należy się odnieść do idei tzw. „otwartego egzaminu”. Jeżeli już zaakceptować tę nową „instytucję”, to o jej wprowadzeniu powinny decydować senaty uczelni w regulaminach studiów.

39. Art. 169 ust. 2 - z aprobatą należy przyjąć regulacje uelastyczniające terminy podejmowania przez senaty uchwał w sprawie rekrutacji na studia.

40. Art. 170 ust. 2 - trafna regulacja, choć w niektórych uczelniach, w tym w UAM, już od wielu lat prowadzi się tego typu szkolenia.

41. Art. 170 ust. 3 - niezrozumiała intencja tego przepisu. Szkolenia w danej uczelni powinny prowadzić właściwe organy samorządu studenckiego.

42. Art. 173 ust. 1 pkt b) - negatywnie należy ocenić proponowaną likwidację stypendium na wyżywienie i stypendium mieszkaniowego.

43. Art. 174 i n. - w części ustawy poświęconej pomocy materialnej dla studentów i doktorantów proponowane rozwiązania nie mogą być ocenione jednoznacznie pozytywnie. Obok niewątpliwie oczekiwanych i koniecznych zmian, projekt zawiera wiele rozwiązań budzących wątpliwości lub co najmniej wymagających uściślenia. Dotychczasowa praktyka realizacji systemu pomocy materialnej dla studentów i doktorantów skłania do wyrażenia opinii, iż wbrew intencjom autorów projektu, proponowane zmiany mogą ograniczyć dostęp studentów do świadczeń pomocy materialnej lub co najmniej wpłynąć negatywnie na ich wysokość.

44. Art. 191 a - uwaga o charakterze redakcyjnym; z nieznanых powodów treść tego przepisu została pogrubiona.

45. Art. 195 ust. 1 -z uznaniem należy się odnieść do propozycji zaostrzenia wymogów, jakie musi spełniać dana jednostka, aby prowadzić studia doktoranckie (uprawnienie do nadawania stopnia doktora habilitowanego). Natomiast krytycznie należy ocenić pomysł utrzymania studiów doktoranckich poza uczelniami, w placówkach PAN i jednostkach badawczo-rozwojowych. Pozostawiając bez oceny kwestię kompetencji dydaktycznych pracowników tych podmiotów, wypada zaznaczyć, iż realizacja tego projektu doprowadzi w swych skutkach do petryfikacji dwóch różnych grup absolwentów tych studiów - doktorantów uczelnianych z odbytymi praktykami zawodowymi i nabytym doświadczeniem dydaktycznym oraz doktorantów PAN i JBR-ów bez tych kwalifikacji. Brak też przepisów regulujących zależności tychże jednostek od Państwowej Komisji Akredytacyjnej.

46. Art. 195 ust. 2 i 3 - brak konsekwentnej terminologii w posługiwaniu się wyrażeniem: „placówka naukowa”. Uwzględniając treść ust. 1 tego artykułu, stylizacja ust. 2 i 3 narzuca taką interpretację, iż jednostki badawczo-rozwojowe nie mogą prowadzić środowiskowych studiów doktoranckich oraz korzystać z postanowień art. 164 ustawy.

47. Art. 199 ust. 5 pkt 2c) - należy postulować skreślenie tego punktu, uzależniającego otrzymanie stypendium dla najlepszych doktorantów od „wykazania się szczególnym zaangażowaniem w pracy dydaktycznej”. Obecnie obowiązujące przepisy dopuszczają możliwość pobierania „zwykłego” stypendium bez obowiązku prowadzenia zajęć dydaktycznych np. w przypadku, gdy doktorant realizuje ważny dla uczelni grant badawczy.

48. Art. 200 ust. 4 - propozycja kontrowersyjna, szczególnie w przypadku studiów doktoranckich, wymagających pełnego zaangażowania w zajęciach laboratoryjnych.

49. Art. 201 ust. 1 pkt 3) - proponowana regulacja sprzyja podniesieniu jakości kształcenia na studiach doktoranckich.

50. Art. 209 - z uznaniem należy przyjąć tę regulację zrównującą w prawach krajową reprezentację doktorantów z Parlamentem Studentów RP.

51. Art. 226 ust. 4 w związku z art. 195 ust. 1 - brak precyzji terminologicznej, zob. uwagi sformułowane w punkcie 46.

II. Uwagi do art. 2 projektu ustawy

1. Art. 6 ust. 1 i 2 - zasługuje na poparcie projekt zwiększenia wymogów dla uzyskania uprawnień do nadawania stopnia doktora i doktora habilitowanego przez warunek zatrudnienia osób wliczanych do minimum kadrowego nie tylko w pełnym wymiarze czasu pracy, ale także dla których jednostka ubiegająca się o te uprawnienia jest podstawowym miejscem pracy. Na temat definicji podstawowego miejsca pracy zob. uwagi sformułowane w punkcie I. 6.

2. Art. 6 ust. 2 i 3 - oczywisty błąd redakcyjny, polegający na powtórzeniu treści tych przepisów. Należy skreślić ust. 2, a ust. 3 oznaczyć jako ust. 2.
3. Art. 13 ust. 4 - wprowadza nieostre kryteria uznania za pracę doktorską publikacji stanowiącej wyodrębnioną część pracy zbiorowej.
4. Art. 13 ust. 5 - nie znajduje żadnego uzasadnienia propozycja, aby rozprawa doktorska mogła być przedstawiona wyłącznie w języku angielskim (z wyjątkiem studiów filologicznych). Zwrot: „w języku angielskim” należy zastąpić wyrażeniem: „w języku obcym”.
5. Art. 13a - zasługuje na skreślenie. Nie można czynić takich wyjątków od ogólnych zasad, pozwalających na nadanie stopnia doktora osobom posiadającym tytuł licencjata czy inżyniera.
6. Art. 16 i n. - przedstawione propozycje dotyczące procedury habilitacyjnej oraz postępowania w sprawie nadania tytułu profesora nie przyczynią się ani do ich uproszczenia, ani do ich skrócenia, biorąc m. in. pod uwagę proponowane terminy podejmowania uchwał w tych przewodach w konfrontacji z obecnym trybem prac rad wydziałów i Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów. Krytycznie należy się odnieść do tych regulacji, które prowadzą do marginalizacji roli rady wydziału, która przeprowadza przewód habilitacyjny, czy też postępowanie w sprawie nadania tytułu profesora oraz wyeliminowanie z postępowania habilitacyjnego jakże ważnego elementu - dyskusji naukowej (obecnie kolokwium).
7. Art. 16 ust. 1 i 2 - przepisy te wydają się być niespójne. Szczególne wątpliwości wywołuje zwrot: „osiągnięcia naukowe”. Definiując to słowo, ust. 2 w zawołowanej formie sankcjonuje w praktyce wymóg przedstawienia rozprawy habilitacyjnej.
8. Art. 18a ust. 10 - konstrukcja tego przepisu stawia pod znakiem zapytania równoprawne traktowanie wszystkich dyscyplin naukowych.
9. Art. 18a ust. 11 - opinia komisji habilitacyjnej, o której mowa w tym ustępie, powinna być uzupełniona pełną dokumentacją przewodu, w tym recenzjami rozprawy.
10. Art. 30 ust. pkt 2) - korzystna regulacja pozwalająca na sfinansowanie kosztów przewodów doktorskich, habilitacyjnych lub o nadanie tytułu przez osoby ubiegające się o nadanie stopnia lub tytułu.

III. Uwagi do art. 19 i 20 projektu ustawy

1. Art. 19 - postuluje się jego skreślenie. Zob. uwagi na temat zamiejscowych ośrodków dydaktycznych sformułowane w punkcie I. 27.
2. Art. 20 ust. 2 - zbyt krótki okres (trzy miesiące) dla dostosowania statutów uczelni do postanowień znowelizowanych ustaw. Należy podkreślić, że obecnie obowiązująca ustawa w art. 274 ust. 1 wyznaczyła blisko jednoroczny termin dla uchwalenia nowych statutów.